

Na osnovu člana 3, stav 1 Pravilnika o postupku utvrđivanja neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova podnosim

ZAHTEV ZA UVTRĐIVANJE NEAKADEMSKOG PONAŠANJA

istraživača-saradnika Petra Nurkića sa Instituta za filozofiju Univerziteta u Beogradu – Filozofskog fakulteta (u daljem tekstu: Institut za filozofiju) koji obavlja dužnost tehničkog urednika časopisa *Belgrade Philosophical Annual* a koji objavljuje Institut za filozofiju, i koji je nedavno predložen za izbor u zvanje asistenta na Odeljenju za filozofiju Univerziteta u Beogradu – Filozofskog fakulteta (u daljem tekstu: Odeljenje za filozofiju). Prema mojim saznanjima Nurkić obavlja i kurirske poslove na Univerzitetu u Beogradu – Filozofskom fakultetu kao i administrativne poslove na Institutu za filozofiju.

Postoji osnovana sumnja da je gore imenovani počinio plagijat i značajno odstupao od akademskih pravila citiranja u tekstu „Hjumovo i Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti“, *Theoria* 64 (3), 2021, str. 91–112 (<https://doi.org/10.2298/THFO2103091N>). Samim tim, smatram da je Petar Nurkić prekršio članove 21 i 22 Kodeksa profesionalne etike Univerziteta u Beogradu. Tekstovi iz kojih su preuzimane osnovne ideje i doslovno preuzimane (prevođene, ponegde uz neznatne izmene) rečenice i čitavi pasusi bez jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja odgovarajućih referenci i korišćenja navodnika tamo gde su oni potrebni su:

- Peter Railton, "Normative force and normative freedom: Hume and Kant, but not Hume *versus* Kant", *Ratio* (New Series) XII, 1999, str. 320–353, DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-9329.00098>. [Railton 1999]
 - Ruth Marcela Espinosa, "General rules and the normative dimension of belief in Hume's epistemology", *Filosofia Unisinos - Unisinos Journal of Philosophy* 17 (3), 2016, str. 283–290, DOI: <https://doi.org/10.4013/fsu.2016.173.04>. [Espinosa 2016]
 - Ryan Hickerson, "What the wise ought believe: a voluntarist interpretation of Hume's general rules", *British Journal for the History of Philosophy* 21 (6), 2013, str. 1133–1153, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/09608788.2013.821594>. [Hickerson 2013]
 - James Hutton, "Epistemic normativity in Kant's 'Second Analogy'", *European Journal of Philosophy* 27, 2019, str. 593–609, DOI: <https://doi.org/10.1111/ejop.12424>.
 - Alix Cohen, "Kant on science and normativity", *Studies in History and Philosophy of Science* 71, 2018, str. 1–7, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.shpsa.2018.03.007>.
- I. Tekst [Railton 1999] Nurkić nije naveo u spisku korišćene literature a doslovno je iz njega preuzeo dva pasusa bez navođenja odgovarajuće reference u uvodu svog rada (odeljak „Umesto uvoda: o lenjirima i blokovima“). Nurkić je u istom odeljku uz manje izmene parafrazirao još jedan pasus iz [Railton 1999], takođe bez navođenja odgovarajuće reference:

Nurkić 2021, str. 92	Railton 1999, str. 320–321
Normativnost, na našu sreću ili žalost, predstavlja jedan od centralnih pojmova koje filozofi koriste dok razmatraju neke od	‘Normativity’ is, for better or worse, the chief term we philosophers seem to have settled upon for discussing some central but deeply puzzling

<p>najzagonetnijih pojava ljudskog života. Normativnost često koristimo kada uspostavljamo distinkcije između ispravnog i pogrešnog, istinitog i neistinitog, aktualnog i mogućeg. Etika, estetika i epistemologija predstavljaju samo neke od oblasti u okviru kojih nas filozofska istraživanja uvlače u raspravu o normativnosti.</p> <p>Norme, pravila i standardi poseduju dugu etimološku istoriju. Latinska <i>norma</i> je označavala gradivni blok, dok je <i>regulus</i>, takođe latinski izraz, označavao pravu ivicu ili lenjir. Za nas <i>regulus</i> znači pravilo. Svakome, ko se ikada našao u okolnostima u kojima je morao da preseče dasku ili ciglu, je jasno da bi taj rez bio vrlo nespretno bez ivice po kojoj sečemo željeni oblik. Odstupanja, između našeg reza i šablona po kojem je trebalo da sečemo, ukazuju na ono što treba da „popravimo“.</p>	<p>phenomena of human life. We use it to mark a distinction [...] between the good and the bad (or between the right and the wrong, the correct and the incorrect), [...] and the actual, possible [...]. Ethics, aesthetics, epistemology, rationality, semantics – all these areas of philosophical inquiry draw us into a discussion of normativity. [...] [N]orms – rules or standards. The etymology of the English term <i>norm</i> traces it back to the Latin <i>norma</i>, a builder's square. The term <i>rule</i> also seems to come to us from the building trade – it descends from the Latin <i>regulus</i>, a straight-edge or ruler. Now anyone who has sawn a board or chiseled a stone recognizes what it is to take a square or a ruler as a guide in cutting, and thus to treat gaps between the actual cut and the square or ruler to show there is something to be “corrected”</p>
Nurkić 2021, str. 92	Railton 1999, str. 321
<p>Na sličan način, kroz svakodnevno iskustvo, koristimo različita pravila i norme koje bi trebalo da usmere naše ponašanje, bilo da se radi o postupcima ili rasuđivanju. Iako je ova analogija ilustrativna, treba da imamo u vidu da su <i>norma</i> i <i>regulus</i> očigledni u kontekstu gradilišta, ali da to nije uvek slučaj kad je reč o rasuđivanju i postupcima. Kada pokušamo da predstavimo filozofsko shvatanje normativnosti, pitanja koja se prirodno nameću su „zašto?“ i „kada?“. Okolnosti u kojima se primenjuje filozofsko shvatanje normativnosti su daleko osetljivije od svakodnevnih okolnosti kućnih poslova.</p>	<p>Ovde je reč o parafrazi sledećeg pasusa iz [Railton 1999]:</p> <p>Because the <i>norma</i> (or <i>regulus</i>) is a tool whose application is so transparent to us, it can prove a useful example. But there is a danger as well as an aptness in using such a model when we attempt to construct a philosophical account of normativity. A builder can consult his <i>norma</i> to guide himself in making cuts and to judge whether his work “measures up”, but does this tool, or any tool, tell him <i>why</i> or <i>when</i> his cuts should measure up to the <i>norma</i>?</p>

Kao što se može videti, Nurkićeve rečenice odstupaju od Railtonovih prvenstveno tamo gde on pogrešno prevodi pojedine reči sa engleskog jezika – na primer, kada „builder's square“ prevodi sa „gradivni blok“ umesto, kao što bi trebalo, sa „tesarski kvadrat“, dok „straight-edge or ruler“ prevodi kao „prava ivica ili lenjir“ umesto „vinkla i lenjir“ - ili tamo gde donekle skraćuje Railtonov tekst. Kada je reč o parafriziranom pasusu, vidi se da Nurkić izražava istu ideju koju je izneo P. Railton ali ipak ne navodi referencu na [Railton 1999].

- II. Delovi teksta koje je Nurkić najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene) iz članka [Espinosa 2016] bez navođenja referenci i navodnika tamo gde su oni potrebni:

Nurkić 2021, str. 93	Espinosa 2016, str. 283
<p>U ovom poglavlju pokušaću da predstavim normativnu dimenziju Hjumovog shvatanja verovanja. Kako bih to učinio izložiću Hjumova opšta pravila iz <i>Rasprave o ljudskoj prirodi</i>. Pokušaću da, uprkos naturalističkom okviru Hjumove epistemologije, identifikujem</p>	<p>The main concern of this paper is whether Hume's account of belief has a normative dimension, especially concerning his account of general rules of reasoning in his <i>Treatise of Human Nature</i>, and consequently, whether it is possible to offer an account of the normative force</p>

normativne elemente njegovog shvatanja verovanja i rasuđivanja.	of those rules in spite of his naturalist framework.
Nurkić 2021, str. 93	Espinosa 2016, str. 284
Za Hjumova opšta pravila možemo, s pravom, da kažemo da zauzimaju značajno mesto u <i>Raspravi</i> . Iako, Hjum, pojam „pravila“ koristi pridajući mu bar tri različita značenja (Hearn, 1970: 404-406 ¹), opšta pravila su prisutna u svakoj od tri knjige <i>Rasprave</i> . Međutim, kako bi poslužila ostvarivanju cilja ovog rada, razmatraću samo problem normativnosti prisutan u opštim pravilima. Normativno značenje, koje želim da razmotrim, nalazi se u trećem delu prve knjige <i>Rasprave</i> . <u>Ovde, ujedno, možemo da pronademo prvo obimnije pojašnjenje opštih pravila i njihovog uticaja na naša rasuđivanja i verovanja</u> (Hjum, 1983: 161-163).	That Hume's thought is concerned with the problem of rules in its central parts has been well known since Hearn's two papers on general rules from the 1970's, in which he shows that <i>general rules</i> play a systematic role in the <i>Treatise</i> , being present in each of its three books (Hearn, 1970, p. 404-406). In this paper, however, I will be dealing only with the problem of the normativity of general rules in Hume's epistemology, mostly in part 3 of book 1 of the <i>Treatise</i> . There we find for the first time an extensive exposition of general rules and their influence on our judgment and belief.
Nurkić 2021, str. 93	Espinosa 2016, str. 284
Opšta pravila se pojavljuju u okviru Hjumovog razmatranja verovatnoće i predstavljaju generalizacije, odnosno sklonost naše imaginacije da uopštava, na osnovu prethodnih iskustava i navike.	General rules are, as described by Hume in T 1.34, generalizations [...] This kind of general statement appears within the analysis of probabilities [...] they are conveyed by the imagination's tendency to generalize, based on past experience and custom.
Nurkić 2021, str. 93-94	Espinosa 2016, str. 284
Način na koji opšta pravila utiču na naše rasuđivanje je, takođe, predstavljen u odeljcima XI-XV <i>Rasprave</i> . Hjumovo razmatranje verovatnoće nastalo je kao posledica analize verovanja i procesa kojima formiramo verovanja. Prema Hjumu, verovanje je snažna i stabilna ideja koja je usmerena ka istini (Hjum, 1983: 114).	The way in which general rules affect our judgment is also addressed by Hume in his treatment of probability in the <i>Treatise</i> since it also belongs to the topic of belief and belief-formation mechanisms. According to Hume, a belief is a "strong and steady conception of an idea" that includes a claim to truth [...].
Nurkić 2021, str. 94	Espinosa 2016, str. 284
Hjum identifikuje neke od mehanizama koji imaju veće izgleda da ispune naša epistemička očekivanja i spreče da naše ideje postanu samo „puki izdanci imaginacije“ (Loeb, 2002: 13 ²). U odeljku o verovatnoći uzroka, Hjum sugerise da se naše rasuđivanje temelji na navici i opštim pravilima, a da nas navika može dovesti do „lažnog upoređivanja ideja“ (Hjum, 1983: 125-135). Ova pojava se dešava kada, zbog težnje imaginacije da generalizuje, formiramo opšta pravila poput, čuvenog Hjumovog primera, <i>Irac ne može imati duhovitost a Francuz ne može imati temeljitost</i> (Hjum, 1983: 138). Ova vrsta rasuđivanja pripada nefilozofskoj vrsti verovatnoće i zasnovana je na opštim pravilima	Hume naturally endorses some of those mechanisms which are in a better position to fulfill that expectation (see Loeb, 2002, p. 13) and prevent our ideas from being the mere "offspring of the imagination" (see T 1.3.9.4; SBN 108). Besides, considering the <i>probability of causes</i> , Hume holds that our judgments take place by virtue of <i>custom</i> and <i>general rules</i> (see T 1.3.12.24; SBN 141), and that "custom can lead us into false comparison of ideas" (T 1.3.9.17; SBN 116. See also T 1.3.13.2; SBN 143-144), especially when we, as a result of the imagination's propensity to generalize, form <i>general rules</i> of the following type: "An Irishman cannot have wit, and a Frenchman cannot have

¹ Indikativno je da je ova referenca na Hearnov članak koju Nurkić navodi potpuno ista kao ona koju Espinoza navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference.

² Indikativno je da je jedina referenca na Lebov članak koju Nurkić navodi potpuno ista kao ona koju Espinoza navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference.

koja su ishitreno izvedena i koja predstavljaju izvor predrasuda.	solidity". This kind of judgment is called an "unphilosophical species of probability" and "is that deriv'd from general rules, which we rashly form to ourselves, and which are the source of what we properly call prejudice" (T 1.3.13.7; SBN 146; for another example see T 2.2.5.12-13; SBN 362).
Nurkić 2021, str. 94	Espinosa 2016, str. 284
Za prvu vrstu opštih pravila je karakteristično proširivanje opsega rasuđivanja, nastalog u jednom spletu okolnosti, na drugi splet okolnosti koji naliči, ali nije identičan prethodnim okolnostima (Hearn, 1970: 405 ³).	This first kind of general rule is caused by the "propensity of the imagination to extend the scope of judgments formed in one set of circumstances to other resembling but non-identical circumstances" (Hearn, 1970, p. 405).
Nurkić 2021, str. 94	Espinosa 2016, str. 285
Iako svako rasuđivanje, zasnovano na verovatnoći, nastaje na osnovu navike, prethodnog iskustva i imaginacije, razum nije primoran da prati ono što Hjum naziva „prirodnim težnjama“. Moguće je sprečiti formiranje neistinitih verovanja zasnovanih na pravilima predrasuda, odnosno sprečiti pridavanje izvesnosti proizvodima imaginacije, sličnosti i kontigvitetu (Hjum: 1983, 105). Način da to učinimo je promišljanje, refleksija, ili „drugi nivo rasuđivanja“. Posredstvom refleksije, imaginacija i sklonost generalizaciji, mogu da proizvedu „filozofske verovatnoće“.	Although every judgment on probability is a function of custom, i.e. past experience and the projection of the imagination, the mind is not condemned to follow its faulty natural tendencies. It is possible to prevent the mind from forming false beliefs founded on rules of prejudices and from "the reposing any assurance in those momentary glimpses of light, which arise in the imagination from a feign'd resemblance and continuity" (T 1.3.9.6; SBN 110), by means of the reflective mediation of second level judgments. Thus, the same propensity of the imagination to generalize can result in "philosophical probability" when it is mediated by reflection.
Nurkić 2021, str. 94-95	Espinosa 2016, str. 285
Posredovanje refleksije nam omogućava da uspostavimo korektivna opšta pravila, kojima možemo da utičemo na rasuđivanje, uprkos trenutnim opažajima i iskustvu. U centralnom delu rasprave o korektivnim pravilima Hjum navodi sledeće: <i>Razmotrićemo docnije neka opšta pravila po kojima treba da podešavamo naše suđenje o uzrocima i posledicama; a ta su pravila obrazovana na prirodi našeg razuma i na našem iskustvu njegovih delovanja u sudovima koje obrazujemo o predmetima. Ona nas uče da razlikujemo slučajne okolnosti od dejstvenih uzroka [...] Opšte pravilo pripisuje se našem suđenju, kao opsežnijem i stalnijem (Hjum, 1983:140).⁴</i>	That is why Hume suggests that mediation in judgment leads to the so-called corrective general rules, which are allowed "to influence their judgments <of men> even contrary to present observation and experience" (T 1.3.13.8; SBN 147, clarification added). In a very central passage for this investigation Hume claims that <i>We shall afterwards take notice of some general rules, by which we ought to regulate our judgment concerning causes and effects; and these rules are form'd on the nature of our understanding, and on our experience of its operations in the judgments we form concerning objects. By them we learn to distinguish the accidental circumstances from the efficacious causes [...] The general rule is attributed to our judgment; as being more extensive and constant (T 1.3.13.11; SBN</i>

³ I ova referenca na Hernov članak koju Nurkić navodi potpuno je ista kao ona koju Espinoza navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference. Treba primetiti da Espinoza, za razliku od Nurkića, na ovom mestu koristi navodnike zato što *citira* Herna.

Hjum, u narednom paragrafu, nastavlja rečenicom: <i>Katkada preovlađuje jedan a katkada drugi, prema nastrojenosti i naravi čoveka. Proste ljude obično vode prvi, a mudre drugi</i> (Hjum, 1983: 141).	149, <i>emphasis added</i>). Hume continues: “Sometimes the one, sometimes the other prevails, according to the disposition and character of the person. The vulgar are commonly guided by the first, and wise men by the second <kind of rules>” (T 1.3.13.12; SBN 150).
Nurkić 2021, str. 95	Espinosa 2016, str. 285
Mudri, uz pomoć korektivnih opštih pravila, poseduju zdrava doksastička stanja i formiraju verovanja čiji sadržaj ne zavisi od hirova i ličnih preferencija.	Ova rečenica je nastala parafrazom delova sledeće tri Espinozine rečenice: A wise person is someone whose beliefs are reliably formed [...] This is because, according to the corrective general rules account, a rational belief not only expresses a <i>healthy</i> mental attitude of a believer, but it is also somehow related to the content of the beliefs [...] [“]less influenced by whim and private fancy” (Essays 1. XIV, p. 112; G&G, p. 175)
Nurkić 2021, str. 94-95	Espinosa 2016, str. 286
Opšta pravila su, prema Hjumu, neizostavna za objašnjenje veze između predmeta našeg saznanja i metoda koji bi trebalo da sledimo kako bismo došli do istog tog saznanja.	[T]here is an underlying connection between what can properly be an object of our knowledge and the method that can lead <i>a reasoner</i> to that knowledge; a connection that we can make sense of only by appealing to Hume’s account of general rules.
Nurkić 2021, str. 95	Espinosa 2016, str. 286
Na osnovu prve dve vrste, možemo da napravimo prostor za uspostavljanje treće vrste pravila, korektivnih pravila. Opšta pravila predstavljaju „logiku“ rasuđivanja o verovatnoći i neophodna su za formiranje pouzdanih verovanja, na kojima se sve nauke zasnivaju (Hjum, 1983: 144). Stoga, korektivna opšta pravila vrše trostruku funkciju: (iii*) Predstavljaju model za pouzdano formiranje, i korekciju, verovanja; (iii**) Koriguju rasuđivanje zasnovano na prvoj vrsti opštih pravila (Hjum, 1983: 144); (iii***) Omogućavaju nam da kroz refleksiju, odnosno analizu nereflektivnog rasuđivanja, identifikujemo kognitivni izvor iz kojeg su potekla neistinita verovanja (Hjum, 1983: 99).	These first two kinds of rules make space for the third, the one we have been calling “corrective”. These general rules are “the logic” of probable reasoning and is required to achieve justified and reliable belief, on which all valuable sciences are based. Corrective general rules have therefore at least a threefold function: (1) they display a model of reliable belief formation and correction; (2) they can also correct judgment produced by the first kind of general rules (T 1.3.13.12; SBN 149-50); and (3) they make it possible to return irreflective judgment or belief to its cognitive sources and foundations and, thus, to identify false belief as such (see T 1.3.8.14; SBN 104-5).
Nurkić 2021, str. 95	Espinosa 2016, str. 286
Nakon razmatranja filozofskih verovatnoća i njihove zavisnosti od relacije uzročnosti, Hjum je uspostavio <i>Pravila po kojima suditi o uzrocima i posledicama</i> (Hjum, 1983: 160-163). Postoji osam kriterijuma koji nam omogućavaju da razlikujemo relaciju stalne združenosti i prividne uzročne relacije. Ovi kriterijumi nam dozvoljavaju da	After developing his theory of philosophical probabilities and its dependency on causal inference, Hume outlined his famous set of <i>Rules by which to judge causes and effects</i> (T 1.3.15; SBN 173). They are 8 criteria that allow us to distinguish between a relation of constant conjunction that describes a causal nexus and an

⁴ Indikativno je to što Nurkić navodi samo one citate Hjuma koje navode autori od kojih je preuzimao (bez odgovarajućih referenci) delove teksta u kojima oni navode upravo te iste citate; pre svega je reč o prezimanju od Espinoze i Hikersona (videti nastavak tabelarnog prikaza dole).

<p>proverimo ispravnost rasuđivanja i verovanja zasnovanih na relaciji uzročnosti. Dalje, Hjum napominje da su ovih osam kriterijuma [...] <i>sva logika koju smatram umesnom da upotrebim u svojim umovanjima</i> (Hjum: 1983, 162).</p>	<p><i>apparent</i> causal relation. They should permit us to discern the correctness of inferences and beliefs based on causal reasoning. Furthermore, Hume affirms that the 8 rules are “all the logic I think proper to employ in my reasoning” (T 1.3.15.11; SBN 175).</p>
<p>Nurkić 2021, str. 95-96</p> <p>Opšta pravila za uzročno rasuđivanje su prirodan zaključak koji Hjum izvodi iz razmatranja verovatnoće u <i>Raspravi</i>. Ne samo zbog toga što je svako rasuđivanje, koje se odnosi na činjenice, zasnovano na uzročnoj relaciji, nego i zbog toga što nam ovakvo rasuđivanje donosi mnogo više koristi nego rasuđivanje zasnovano na pukoj sličnosti i kontigvitetu (Hjum, 1983: 105).</p> <p>Postoje brojna druga pravila (u okviru opštih pravila) koja takođe utiču na naša verovanja, sličnom živošću i snagom, ali su takva pravila zasnovana na sličnosti između ideja i činjenica, opravdanja za takva verovanja ne možemo da pronađemo u iskustvu. Ovde Hjum govori o lakovernosti, olakom verovanju u svedočanstva drugih, kao i o obrazovanju. Lakovernost i obrazovanje zasnovani su na vrlo sličnim osnovama kao navike i pojave koje se često ponavljaju u našem iskustvu (Hjum, 1983: 109).</p>	<p>Espinosa 2016, str. 286</p> <p>The general rules for causal reasoning are the natural conclusion of Hume’s treatment of probabilities and probable belief in the <i>Treatise</i> (and not the skeptical conclusion of T 1.4). This is not only because of the plain fact that, according to Hume, every reasoning concerning matters of fact relies on causal inference, but also and mostly, because despite this reliance “the relation of cause and effect has all the oposite advantages” compared to reasoning based on “feign’d resemblance and continuity” since “the objects it presents are fixt and unalterable” (T 1.3.9.7; SBN 110).</p> <p>There are many other principles that enlivened our ideas similarly bringing us to believe “and command our assent beyond what experience will justify; which can proceed from nothing beside the resemblance between ideas and facts” (T 1.3.9.12; SBN 113), for example, credulity (“easy faith in the testimony of other”) and education, which rest “almost on the same foundation of custom and repetition as our experience or reasoning from causes and effects” (T 1.3.9.19; SBN 117).</p>
<p>Nurkić 2021, str. 96</p> <p>Upravo ovde možemo pronaći i poreklo normativnosti opštih pravila. Opšta pravila poseduju drugačiji status od verovanja, Lyons (2001: 273) ih naziva drugim redom mentalnih stanja⁵. Funkcija opštih pravila je da koriguju i stabilizuju „sentiment verovanja“ (Hearn, 1976: 65), koji nastaje na osnovu prirodnih, uzročnih faktora. Na osnovu paragrafa Hjumove <i>Rasprave</i>, odnosno njihovog karaktera epistemičkih preporuka, smatram da su korektivna opšta pravila normativna, a ne deskriptivna. Ova pravila predstavljaju uputstva za formiranje i korigovanje verovanja.</p>	<p>Espinosa 2016, str. 287</p> <p>Precisely on this point rests the origin of their normativity. I agree with Hearn’s claim that “these rules come for Hume to occupy a different status [...] the function of the causal rules is to correct and stabilize the sentiment of belief which is generated by certain natural, causal factors” (1976, p. 65). It seems to be the case that corrective general rules are normative rather than descriptive, that is, they are prescriptions about how we ought to form and correct states of belief.</p>
<p>Nurkić 2021, str. 96</p> <p>U narednom potpoglavlju ispitaću odnos</p>	<p>Espinosa 2016, str. 287</p> <p>Napomena: odnos verovanja i istine ispituje i</p>

⁵ Ovu rečenicu Nurkić preuzima iz [Espinosa 2016, str. 287, fusnota 15], pogrešno je prevodeći: „Lyons rejects the claim that the general rules for causal reasoning are second order mental states, evident by their reflective character (T 1.3.13.11; SBN 149). Instead he holds that they are about objects (Lyons, 2001, p. 273, n. 13).” Indikativno je i to što je referenca na Lajonsa potpuno ista kao ona koju navodi Espinosa u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference.

verovanja i istine u Hjumovoj <i>Raspravi</i> .	Espinoza i to upravo u narednom odeljku svog teksta iz kojeg Nurkić u nastavku nastavlja da preuzima delove bez navođenja referenci. Prva rečenica tog odeljka Espinozinog teksta glasi: „The question concerning the normative dimension of belief runs into the intricate relationship between belief and truth. “
Nurkić 2021, str. 96	Espinosa 2016, str. 287, fusnota 16
Kao što sam ranije obrazložio, epistemičke norme predstavljaju standard za ispravno verovanje. Ispitaću da li su epistemičke norme usmerene ka njihovom, uobičajenom, cilju – istini.	Epistemic norms are in a sense standards of correctness of belief. Norms governing beliefs are nonetheless still related to their characteristic aim: truth.
Nurkić 2021, str. 96	Espinosa 2016, str. 287
Isto važi i u slučaju opštih pravila: ako su A, B i C principi prema kojima formiramo istinita verovanja, to znači da su verovanja koja su u skladu sa tim principima, pouzdanija i verovatnije istinita, nego verovanja koja nisu u skladu sa njima.	The same would apply for the case of rules: if A, B and C are principles for forming true beliefs, it follows that in reasoning we have to consider beliefs that are consistent with those rules to be more reliable than ones that are not.
Nurkić 2021, str. 96, fusnota 5	Espinosa 2016, str. 287
[V]iše o Hjumovom evidencijalizmu, pogledati (Lyons, 2001; Owens, 2003; Engel, 2007; [...])	For the topic of normativity and epistemic norms, as well as norms of truth, see Lyons (2001), Owens (2003, p. 285-289) and Engel (2007, p. 182 ff).
Nurkić 2021, str. 97	Espinosa 2016, str. 287
Čak i da su verovanja usmerena ka istini, naturalistički prigovor ne možemo tako lako da odbacimo. Naturalisti smatraju da ne postoji ništa normativno u verovanju, kao i da ne postoje uputstva za formiranje istinitih verovanja (Engel, 2007: 179 ⁶). Međutim, epistemička normativnost nije stvar nužnosti, nego opsega. Drugim rečima, epistemička normativnost se odnosi na ono što nije nužno, ne odnosi se na disanje, svakodnevno smenjivanje dana i noći, ili bilo koju logičku ili fizičku nužnost. Opseg normativnosti, koji sam pomenuo, tiče se svakodnevnog iskustva.	For even if belief aims at truth, the following naturalist objection cannot be easily avoided: “[...] For there is nothing normative about believing: neither we believe with an eye fixed on the horizon of an ideal of truth nor we obey any prescription to believe the truth” (Engel, 2007, p. 179). [...] I would like to draw attention to the problem concerning the scope of normativity [...]. Normativity, at least in a philosophical sense, is not mere necessity (logical or physical). Rather, it concerns what is not absolutely necessary and, accordingly, it would be pointless to attach in any way normativity to a plain fact as breathing or sunshine. The proper scope of normativity, in the sense I am interested in, is that of practice.
Nurkić 2021, str. 97	Espinosa 2016, str. 287
Verovanje i disanje predstavljaju dva različita stanja, verovanje se odnosi na kategorije koje smatramo normativnim, odnosi se na rasuđivanje, slobodu izbora i racionalnost.	If believing and breathing are not two different kinds of phenomenon I would agree that there is no point in ascribing normativity to the realm of belief. But I think that there is certainly a difference between them, in so far as belief is the result a typical kind of agency, namely, epistemic agency, which involves other typical components of the realm of normative facts, such as judgment, will, epistemic freedom and, in short, rationality.
Nurkić 2021, str. 97	Espinosa 2016, str. 288

⁶ Indikativno je da je referenca na Engelov članak koju Nurkić navodi potpuno ista kao ona koju Espinoza navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference.

Ako su sloboda i racionalnost sastavni deo naših doksastičkih života onda postoji prostor za normativnost. Smatram da se Hjum udaljava od prvog, deskriptivnog dela <i>Rasprave</i> ka razmatranju mehanizama refleksije kojima možemo da korigujemo svoja verovanja i zaključimo da formiranje verovanja nije puki mehanički proces. Korektivna opšta pravila su usmerena ka rasuđivanju, samim tim možemo da ih smatramo standardima racionalnosti.	Hence, in so far as freedom and rationality are involved in how we structure our doxastic lives, there are <i>prima facie</i> good reasons to assume that there is also a normative dimension involved. Hume's theory penetrates this dimension by moving from a descriptive account of natural causes of belief formation to a deeper level, where reflective mechanisms of belief correction and formation reveal that belief is not a mere mechanical response, but also a matter of rational deliberation. Corrective general rules are mechanisms of reflective thinking, directed to judgment and, therefore, standards of rational thinking.
Nurkić 2021, str. 97-98	Espinosa 2016, str. 288
Prema Hjumu, uzročna relacija je neizbežna i nužno je usmerena ka realnosti. U skladu sa tim, možemo da zaključimo da je Hjum smatrao da svi rasuđuju u skladu sa opštim pravilima.	Since causal reasoning (or causal inference or generalization) is inevitable, and since it naturally involves the intention of truth, it follows that everyone must reason in accordance with general rules.
Nurkić 2021, str. 98	Espinosa 2016, str. 288-289
[...] potrebno nam je da rasuđujemo ispravno zato što želimo stvari, a da bismo dobili ono što želimo moramo da identifikujemo efikasno sredstvo kojim možemo da ostvarimo svoje ciljeve. Ispravno uzročno rasuđivanje je nužan uslov ostvarivanja ciljeva koje želimo. Stoga, kao odgovorni epistemički subjekti, moramo da uskladimo svoje rasuđivanje sa epistemičkim normama kako bismo zadovoljili svoje želje (Hjum, 1983: 247, 270, 389).	[...] we need to reason correctly, because as agents we desire things, and in order to reach what we want, we need to identify the efficient means for obtaining them. Correct causal reasoning is a necessary condition for achieving the ends we desire; thus, being responsible epistemic agents by reasoning according to basic epistemic norms is something we must do in order to satisfy our desire.

Dakle, kao što se može videti iz ovog tabelarnog prikaza, iz teksta [Espinosa 2016] su doslovno preuzimane čitave rečenice i pasusi bez odgovarajućeg i jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja referenci. Nurkićevo izlaganje na str. 93–98 njegovog teksta je gotovo u celosti i po redu preuzeto iz [Espinosa 2016, str. 283–289]. Od Espinoze su preuzete i reference na drugu sekundarnu literaturu (Herna, Leba, Lajonsa, Ovensa i Engela), kao i na Hjuma (uključujući i citate iz Hjumovih dela).

- III. Delovi teksta koje je Nurkić najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene) iz članka [Hickerson 2013] bez navođenja referenci i navodnika tamo gde su oni potrebni:

Nurkić 2021, str. 93	Hickerson 2013, str. 1133
2. U šta bi mudri trebalo da veruju?	What the Wise ought Believe (Hickersonova originalna kovanica)
Smatram da ne postoji kontradikcija između naturalističkih i normativnih aspekata Hjumove epistemologije.	Ovo je Hickersonova osnovna teza u [Hickerson 2013] i Hickerson je artikuliše i brani u čitavom tekstu. Videti npr.: „[T]o reconcile epistemic normativity with naturalism about the mental“

	(str. 1133), “What I will call the ‘Problem of Believing Wisely’ is the problem of reconciling this epistemic normativity with Hume’s naturalist theory of belief” (str. 1139), itd.
Nurkić 2021, str. 97	Hickerson 2013, str. 1133
[...] što nas dovodi do centralnog problema ovog poglavlja, usklađivanja Hjumovog naturalizma i epistemičke normativnosti.	Ovo je centralni problem u [Hickerson 2013], već u apstraktu: „a significant problem in attempting to reconcile his [<i>sc.</i> Hume’s] epistemic normativity [...] with naturalism about the mental.“
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1133 i 1134
U prethodnom potpoglavlju predstavio sam Hjumova opšta pravila kao prirodne principe u skladu sa kojima bi trebalo da formiramo verovanja.	This paper advances an interpretation of what Hume called ‘the general rules’: natural principles of belief-formation (str. 1133). I will argue that the General Rules were treated by Hume as natural principles of belief-formation (str. 1134).
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1133
Prema Hjumu, refleksija predstavlja ono što razlikuje mudre od vulgarnih. Pitanje na koje želim da ponudim odgovor u ovom potpoglavlju tiče se Hjumovog doksastičkog involuntarizma.	According to Hume, reflection is, in part, what separates the wise from the vulgar. [...] In this paper, I am principally concerned with Hume’s doxastic involuntarism.
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1134 i 1133
Da bi refleksija mogla da posluži kao osnov za uspostavljanje korektivnih opštih pravila, ona mora da bude voluntarna. Hjum se često, zbog naturalističkog pristupa saznanju, tumači kao doksastički involuntarista. Ukoliko uspem da pronađem način da Hjuma okarakterišem kao doksastičkog voluntaristu, moći ću da ostvarim cilj ovog poglavlja, odnosno, da pokažem zašto Hjumov epistemički naturalizam ne stoji u suprotnosti sa epistemičkom normativnošću.	Ovo je takođe osnovna teza i poenta u [Hickerson 2013]: „in this paper my concern will be with [...] how Hume can make good on his naturalism. I argue below that Hume can only make good on (v) [<i>sc.</i> belief arises in us naturally] by treating it as a process capable of being influenced by reflection, when that reflection is construed as <i>voluntary</i> . This is a bit surprising, given Hume’s frequent emphasis of the <i>involuntary</i> nature of belief, but that will be my thesis.“ (str. 1134) „Reflection on the General Rules, and an interpretation of that reflection as voluntary, helps explain not only Hume’s theory of belief, but also how he hoped to reconcile epistemic normativity with naturalism about the mental.“ (str. 1133)
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1134 i 1136
„Da li je Hjum doksastički involuntarista?“. Odgovor na to pitanje je „Da“. U <i>Raspravi</i> postoji dovoljno tekstualne evidencije koja ukazuje na Hjumov involuntarizam u pogledu verovanja.	2. WAS HUME A DOXASTIC VOLUNTARIST? He was. [...] (str. 1134). There is a good deal of textual evidence for interpreting Hume as a modal doxastic involuntarist. (str. 1136)
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1134 i 1135
Takođe, veliki broj hjumovaca smatra da mu etiketa involuntariste pristaje. Međutim, u ovom potpoglavlju želim da pokažem da Hjum, ako njegov projekat okarakterišemo kao involuntaristički, nije uspeo u svojim namerama.	I ovde je reč o Hickersonovoj osnovnoj tezi iz [Hickerson 2013]. 2. WAS HUME A DOXASTIC VOLUNTARIST? He was. Or at least he meant to be. The degree to

Kao i da pokažem zašto se Hjumu ne može pripisati involuntarizam bez problema koji bi pratili takvo tumačenje.	which he was unable to be is what I hope to demonstrate in this paper (str. 1134). Nevertheless, I argue here (in this section and the next) that the view of him [<i>sc.</i> Hume] as an involuntarist is appropriately, if problematically, ascribed. (str. 1135)
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1135
Globalni doksastički involuntarista smatra da je verovanje, u odnosu na volju, odvojena kognitivna aktivnost. Drugim rečima, kakvi god da su mehanizmi kojima formiramo verovanja, mehanizmi koje, prema Hjumovom mišljenju, delimo sa životinjama i koje je moguće ispitati kroz naučne eksperimente (Hjum: 1983, 342-348 ⁷), involuntarista smatra da oni funkcionišu nezavisno od volje.	According to (global) modal doxastic involuntarism [...] [b]elieving is treated as a separate cognitive activity. Whatever natural mechanisms produce beliefs, mechanisms surely shared with other animals and discoverable through scientific investigation, the involuntarist understands them to be operating independently of our willing.
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1135
..., onda je psihološki nemoguće formirati verovanja slobodnim izborom. Takođe, globalna verzija se odnosi na sva naša verovanja. Međutim, potrebno je razmotriti verziju modalnog doksastičkog involuntarizma koji se ne odnosi na sva, nego samo na deo naših verovanja.	... it is psychologically impossible to believe willfully. Second, doxastic involuntarism is normally taken to be a global thesis, i.e. a thesis about all beliefs. This should be distinguished from more specific claims about the involuntary origination of a particular belief or set of beliefs.
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1135–1136
..., pretpostavka da su neka od naših verovanja, manje ili više, pod našom volontarnom kontrolom, deluje prihvatljivo. Imam slobodu da izaberem da li ću da verujem u svedočanstvo svog prijatelja ili neke druge osobe, ali kada je reč o neposrednim čulnim iskustvima, verovanju da je automobil ispred mene crvene boje, onda je pitanje da li imam slobodu da poverujem u svoje neposredne čulne opažaje, depasirano.	... plausibility of the view that <i>some</i> of our beliefs are <i>more or less</i> within voluntary control than others, [...]. [I]t is more within my voluntary control to believe what I will about an abstruse subject for which I rely on dubious human testimony, for example. It might be less within my control to believe what I will about a subject of immediate sensory awareness, for example.
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1136
Ova distinkcija nam dozvoljava da razmotrimo nad kakvim verovanjima imamo doksastičku kontrolu...	The distinction between global doxastic involuntarism and local doxastic involuntarism makes it possible to suggest that some beliefs or sets of beliefs cannot be or are not the product of willing while others can be or are.
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1136
[M]ožemo da pronađemo nekoliko paragrafa na osnovu kojih možemo Hjumu da pripišemo zastupanje, kako globalne tako i lokalne verzije, modalnog doksastičkog involuntarizma. <i>Drugo, um ima vlast nad svim svojim predstavama i može da ih razdvaja, sjedinjuje, meša i menja kako god mu se sviđa; tako da, kad bi se verovanje sastojalo samo u novoj predstavi prisajedinjenoj poimanju, bilo bi u čovekovoj</i>	There is a good deal of textual evidence for interpreting Hume as a <i>modal doxastic involuntarist</i> , whether local or global. The evidence can be found in passages like the following: <i>Secondly</i> , The mind has the command over all its ideas, and can separate, unite, mix, and vary them, as it pleases; so that if belief consisted merely in a new idea, annex'd to the conception, it wou'd be

⁷ Ova referenca na Hjumovu *Raspravu* deluje nasumično budući da u odeljku na koji Nurkić referira Hjum raspravlja o slobodi i nužnosti a ne o mehanizmima formiranja verovanja.

<p><i>vlasti da veruje šta hoće. Stoga možemo zaključiti da se verovanje sastoji prosto u izvesnom osećanju ili čuvstvu, u nečemu što ne zavisi od volje, već mora da nastane od izvesnih određenih uzroka i principa kojima mi ne gospodarimo</i> (Hjum, 1983: 524).</p>	<p>in a man's power to believe what he pleas'd. We may, therefore, conclude, that belief consists merely in a certain feeling or sentiment; in something, that depends not on the will, but must arise from certain determinate causes and principles, of which we are not masters. (T Appendix 2; SBN 623)</p>
<p>Nurkić 2021, str. 99–100</p>	<p>Hickerson 2013, str. 1136–1137</p>
<p>Dakle, jasno je da Hjum sugerise da ne možemo da verujemo u šta god poželimo. Sličnu tezu možemo da prepoznamo u četvrtom delu, prve knjige, <i>Rasprave</i>. <i>Priroda nas je, apsolutno i nesagledivom nužnošću, opredelila da rasuđujemo kao god i da dišemo i osećamo; i mi ne možemo izbeci da sagledamo izvesne predmete u jacoj i potpunijoj svetlosti, iz razloga njihove uobičajene povezanosti sa nekim datim utiskom, isto onako kao što ne možemo sprečiti sebe da mislimo dok smo budni, ili da vidimo okolna tela kad ka njima okrenemo oči pri punoj sunčanoj svetlosti</i> (Hjum, 1983: 168-169).</p>	<p>When Hume wrote: 'if belief consisted merely in a new idea, annex'd to the conception, it wou'd be in a man's power to believe what he pleas'd', I take him to be expressing (quite generally, at least about some type of belief) that we cannot simply believe what we please. [...] Similar passages can be found throughout Hume's work. Another particularly pointed statement is the following: Nature, by an absolute and uncontrollable necessity has determin'd us to judge as well as to breathe and feel; nor can we any more forbear viewing certain objects in a stronger and fuller light, upon account of their customary connexion with a present impression, than we can hinder ourselves from thinking as long as we are awake, or seeing the surrounding bodies, when we turn our eyes towards them in broad sun-shine. (T 1.4.1.7; SBN 183)</p>
<p>Nurkić 2021, str. 100</p>	<p>Hickerson 2013, str. 1137</p>
<p>U ovom paragrafu, Hjum govori o snazi i živosti neposrednih čulnih utisaka.</p>	<p>In this passage, Hume is clearly drawing out his famed analogy between the <i>force and vivacity</i> of belief and the <i>force and vivacity</i> of present impressions.</p>
<p>Nurkić 2021, str. 100</p>	<p>Hickerson 2013, str. 1137</p>
<p>Ono što je dovoljno za ostvarivanje cilja ovog potpoglavlja, odnosno ono što je dovoljno da okarakterišemo Hjuma kao modalnog doksastičkog involuntaristu je pozivanje na sintagmu u okviru prethodnog navoda, „apsolutna i nesaglediva nužnost“. Ovakva vrsta nužnosti, prema Hjumu, ista je kao i nužnost disanja, nužnost nadražaja topline kada stojimo pored vatre, prirodna i neodoljiva.</p>	<p>This is just what I mean when I call him a <i>modal doxastic involuntarist</i>. According to Hume, when faced with believable circumstances we confront an 'absolute and uncontrollable necessity' of the same sort that compels us to breathe, or that compels us to feel warmth when standing next to a fire.</p>
<p>Nurkić 2021, str. 100</p>	<p>Hickerson 2013, str. 1137</p>
<p>Kako bih pokazao da Hjum nije bio dosledan u shvatanju verovanja kao doksastičke kategorije van domena naših izbora, predstavicu Prajsovo [H.H. Price] tumačenje Hjumovog involuntarizma. (Price, 1969: 239-240)⁸</p>	<p>Hume was not entirely consistent in his claims that belief cannot be willed. The identification of an 'inconsistency' in this regard dates back at least to H.H. Price and the Gifford lectures of 1960.</p>
<p>Nurkić 2021, str. 100</p>	<p>Hickerson 2013, str. 1137</p>
<p>(i) Verovanja koja poseduju snažnu induktivnu zasnovanost, formirana na osnovu dugog iskustva</p>	<p>On the one hand, there are the beliefs which have strong inductive support, based on a long</p>

⁸ Indikativno je da je jedina referenca na Prajsa (H. H. Price, *Belief*, 1969) koju Nurkić navodi potpuno ista kao ona koju Hickerson navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja reference [Hickerson 2013, str. 1138].

stalne združenosti; i (ii) Verovanja koja poseduju slabu, ili nikakvu, induktivnu zasnovanost.	experience of constant conjunctions; on the other, there are beliefs which have very little inductive support or none at all.
Nurkić 2021, str. 100	Hickerson 2013, str. 1137
Hjum, kada nije u svom uobičajenom skeptičkom maniru, razlikuje zdrava verovanja i, sa druge strane, besmislena i sujeverna verovanja. Hjum takođe smatra da je bolje posedovati zdrava verovanja, sa snažnom induktivnom zasnovanošću na prethodnim iskustvima, nego sujeverna verovanja bez induktivne potpore.	[I]n this less skeptical mood) Hume clearly does think that there is a distinction between sensible or sober or sane beliefs on the one side, and silly or superstitious beliefs on the other. [...] [H]e (<i>sc.</i> Hume) clearly thinks that it is better to hold sensible beliefs, those which have strong inductive support from past experience [...], than to hold superstitious or silly ones which have very weak inductive support or none at all. (<i>Price, Belief, 239–40</i>)
Ne samo što Hjum nije bio dosledan doksastičkom involuntarizmu, nego je i smatrao da se verovanja mogu suspendovati (vrlo značajno za Hjumov skepticizam) našim slobodnim izborom (Price, 1969: 240).	According to Price, Hume was not only committed to doxastic involuntarism, but also to treating beliefs as capable of being willingly suspended. Price thought this the case because he thought suspension of belief was a prerequisite for Hume's scepticism.
Nurkić 2021, str. 100	Hickerson 2013, str. 1137
uzdržavanje od rasuđivanja, u okolnostima u kojima to nije prirodno	'refrain[ing] from assenting' to what would otherwise naturally be believed.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1133–1134 itd.
Problem verovanja mudrih	I ovo je Hikersonova kovanica: I present what I call 'The Problem of Believing Wisely'.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1133–1134 itd.
Uspostavljanje opštih pravila i razmatranje doksastičkog involuntarizma je neophodno kako bismo mogli da nađemo rešenje problema verovanja mudrih.	I will call the problem of reconciling Hume's epistemic normativity with his doxastic involuntarism 'The Problem of Believing Wisely'. Ultimately, whether a Humean can resolve this problem depends upon the viability of what Hume called 'the general rules'.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1133–1134
Objasnio sam zašto Hjum, i u kojoj meri, smatra da nemamo slobodu upravljanja verovanjima. Ovo predstavlja poteškoću za Hjumov evidencijalizam, tezu prema kojoj bi trebalo da verujemo samo u razmeri sa pouzdanom, induktivnom, evidencijom. Evidencija stoji u suprotnosti sa sujeverjem i predrasudama. Centralni problem ovog potpoglavlja predstavlja dodatno usaglašavanje elemenata epistemičke normativnosti u Hjumovoj epistemologiji sa njegovim doksastičkim involuntarizmom. Taj problem možemo da nazovemo „Problem verovanja mudrih“.	In this paper, I am principally concerned with Hume's <i>doxastic involuntarism</i> , i.e. his suggestion that belief cannot be willed. That claim creates particular difficulties for Hume's <i>evidentialism</i> : the doctrine that we ought to believe only in proportion to reliable inductive evidence, rather than on the basis of superstitions or prejudice. I will call the problem of reconciling Hume's epistemic normativity with his doxastic involuntarism 'The Problem of Believing Wisely'.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1134
Prema Hjum, trebalo bi da verujemo na način na koji mudri formiraju verovanja.	[A]ccording to Hume we ought to believe as 'the wise' do.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1138
Ne samo što Hjum razlikuje zdrava i sujeverna	And Price read Hume not only as describing such

verovanja, nego nam savetuje da verujemo na način na koji mudri ljudi veruju. Ovom normativnom preporukom, Hjum savetuje da bi trebalo da verujemo u ono što ima snažnu induktivnu zasnovanost, i obratno.	a difference, but as <i>counseling</i> us to believe as the wise person would, i.e. suggesting we <i>ought</i> to believe what has stronger inductive support and <i>ought not</i> believe what has weaker inductive support.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1139
Hjumovo korišćenje normativnog jezika je prisutno i u zaključku <i>Istraživanja o ljudskom razumu</i> , kada Hjum kritikuje sujeverje i podstiče nas na spaljivanje dela koja ne sadrže apstraktno rasuđivanje o kvantitetu, niti eksperimentalno rasuđivanje o činjenicama, to su, prema Hjumu, dela u koja ne bi trebalo da verujemo (Hjum, 1988: 155).	Especially in places where Hume champions philosophy and criticizes superstition, but at many key moments, he indeed counsels us to be wise. The <i>Treatise</i> and <i>Enquiries</i> are replete with normative epistemic language. Perhaps, the most famous of these is the passage at the finale of the first <i>Enquiry</i> , long celebrated (if not self-consciously) by positivists, wherein Hume admonishes us to commit ‘to the flames’ works that concern neither abstract reasoning about quantities nor experimental reasoning about facts, works that ought not be believed.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1140
U tradicionalnom smislu, odmeravanje verovanja spam evidencije je takođe predstavljalo odlike mudrosti. Ovo podrazumeva uzdržavanje od rasuđivanja do trenutka kada će nam biti dostupne relevantne informacije, koje ćemo zatim razmotriti i usvojiti (ili odbaciti) kao istinite. Rasuđivanje, u tradicionalnom smislu, predstavlja mogućnost slobodne kontrole mehanizama za formiranje verovanja. Da bismo mogli mudro da rasuđujemo, potrebni su nam dobri prirodni instinkti, kao i racionalna kontrola nad sopstvenim verovanjima (Stroud, 1977: 10 ⁹). Ovo znači da je moguće da se izdignemo iznad „životinjskog instinkta“.	[P]assage about the wise person ‘proportion[ing] belief to the evidence’ would not be a puzzle had it instead been written by someone who holds what Stroud (rather prosaically) calls ‘the traditional conception of the nature of man’ (Stroud, Hume, 11). On the ‘traditional conception’ a distinctive feature of human wisdom is our sensitivity to evidence, not insofar as we naturally believe, but insofar as we consciously assess evidence qua evidence and come to decisions via deliberation, i.e. provisionally withhold assent until all relevant data have been collected, evaluated, and then <i>reflectively endorsed</i> (or dissented from, or judged insufficient, etc.). To judge, in this traditional sense, presumes the ability to voluntarily control one’s belief-forming mechanisms. [...] The ability to form a wise judgement was supposed by many to require not only good instincts, but rational control over one’s self; [...] This process was traditionally construed as ‘rising above’ the merely animal instincts.
Nurkić 2021, str. 101	Hickerson 2013, str. 1140–1141
Međutim, kao što sam napomenuo, Straud [Barry Stroud] ovo tumačenje naziva tradicionalnim. Ovo nije Hjumovo tumačenje, budući da je Hjum smatrao da se opšta pravila mogu primeniti, kako na mudre, tako i na životinje, decu i obične ljude. Hjum se udaljio od tradicionalnog uspostavljanja	[...] what Stroud (rather prosaically) calls ‘the traditional conception of the nature of man’. [...] But it should go without saying that this was not Hume’s view. One of the advertised features of Hume’s newer theory of belief was its <i>naturalistic</i> account of belief-formation, not only applicable to

⁹ Ova referenca na Straudovu knjigu (Hume, 1977) nema nikakve veze sa prethodnim tekstom. Straud na str. 10 ne govori o mudrosti i mudrom rasuđivanju već o Hjumovoj filozofiji kao o „sistematskoj generalizaciji Hačesonovih gledišta o estetici i moralu“. Ispravna referenca bila bi na str. 11 koju navodi i Hickerson u tekstu koji je Nurkić preuzeo bez navođenja odgovarajuće reference (na str. 11 Straud govori o „tradicionalnoj koncepciji ljudske prirode“).

<p>veze između onog u šta verujemo i slobodnog izbora. Smatrao je da su tradicionalne teorije nedovoljno opšte i usmerene na mali deo “izvrsnih” pojedinaca, što ne odražava činjenicu da svi ljudi poseduju verovanja[.]</p> <p><i>Obični nedostatak tih sistema, koji su filozofi upotrebljavali da objasne radnje uma, jeste taj što oni pretpostavljaju takvu tananost uma da to prevazilazi ne samo sposobnost prostih životinja već i sposobnost dece i običnog sveta naše vlastite vrste, koji su, uprkos tome, podložni istim emocijama i efektima kao i osobe najsavršenijeg duha i inteligencije. Takva tananost jasan je dokaz lažnosti jednog sistema, kao što je suprotna prostota dokaz njegove istinitosti</i> (Hjum, 1983: 163-164).</p>	<p>the ‘subtility and refinements’ of the wise, but to the beliefs of ‘mere animals’, ‘children’, and ‘the common people’. Hume’s theory was set against the traditional account precisely insofar as it broke the traditional linkage between the believed and the voluntary. [...] Hume criticized the older theories <i>as insufficiently general</i>, suggesting they had mistakenly focused on the activity of only a select few, i.e. ‘the wise’, and were not truthfully characteristic of the way we <i>all</i> believe.</p> <p>The common defect of those systems, which philosophers have employ’d to account of the actions of the mind, is, that they suppose such a subtility and refinement of thought, as not only exceed the capacity of mere animals, but even of children and the common people in our own species; who are notwithstanding susceptible of the same emotions and affections as persons of the most accomplish’d genius and understanding. Such a subtility is a clear proof of the falsehood, as the contrary simplicity of the truth, of any system. (T 1.3.16.3; SBN 176)</p>
--	---

Dakle, kao što se može videti iz ovog tabelarnog prikaza, iz teksta [Hickerson 2013] su doslovno preuzimane čitave rečenice i pasusi bez odgovarajućeg i jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja referenci. Nurkićevo izlaganje na str. 98–102 njegovog teksta je gotovo u celosti i po redu preuzeto iz [Hickerson 2013, str. 1133–1141]. Od Hikersona su preuzete i reference na drugu sekundarnu literaturu (Prajsa i Strauda), kao i na Hjuma (uključujući i citate iz Hjumovih dela).

- IV. Delovi teksta koje je Nurkić najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene) iz članka [Hutton 2019] bez navođenja referenci i navodnika tamo gde su oni potrebni:

Nurkić 2021, str. 103	Hutton 2019, str. 593 (Abstract)
<p>U „Drugoj analogiji“, <i>Kritike čistog uma</i>, Kant zastupa tezu da nije moguće formirati objektivni vremenski sled, ako naši mentalni sadržaji ne sadrže pojam uzročnosti. Prema Kantu, pojam uzročnosti omogućava da određeno uređivanje predstava, u vremenu, smatramo nužnim. Smatram da ova nužnost, i objektivnost određenog vremenskog sleda predstava, predstavlja izvor normativnosti u Kantovoj epistemologiji. Pokazaću zašto Kant smatra da bi iracionalno rasuđivanje u pogledu uređivanja predstava u vremenu predstavljalo „bolno“ izbegavanje normativnih obaveza. I zašto smo, usled neodrživosti iracionalnog rasuđivanja, primorani da postavimo svoje predstave u određeni sled.</p>	<p>In the “Second Analogy”, Kant argues that, unless mental contents involve the concept of causation, they cannot represent an objective temporal sequence. According to Kant, deploying the concept of causation renders a certain temporal ordering of representations necessary [...] I argue that this necessitation is a matter of epistemic normativity: with certain causal presuppositions in place, the individual is obliged to make a judgment with certain temporal contents, on pain of irrationality. To make this normatively obligatory judgment, the subject must place her perceptual representations in a certain order.</p> <p>Napomena: kao što se može videti, Nurkić glavnu tezu Odeljka 3. svog teksta („<i>Sapere aude!</i>“) preuzima direktno iz apstrakta Hatonovog rada a da ni ne pominje [Hutton 2019], pa ovu tezu predstavlja kao vlastiti originalni doprinos.</p>

Nurkić 2021, str. 103	Hutton 2019, str. 593–594
<p>Nameravam da pokažem <u>koje mentalne operacije su potrebne da bi naše predstave posedovale objektivni vremenski sadržaj</u>. Takođe, pokušaću da obrazložim zašto je baš <u>epistemička normativnost vrsta modalnosti koja određeni subjektivni red predstava čini nužnim</u>.</p> <p>Napomena: kao što se može videti, i ovde Nurkić samo preuzima Hatonovu interpretativnu strategiju i osnovne teze (predstavljajući ih kao sopstvene) a da ne pominje tekst [Hutton 2019].</p>	<p>This article has two aims: one narrow, one broad. The narrow aim is to resolve an interpretative dispute about Kant's "Second Analogy." The "Second Analogy" gives an account of how we can perceive temporal sequences. However, disagreement remains over the details of <u>the mental operations required for perception to have objective temporal content</u>. In particular, it remains controversial how, according to Kant, deploying <u>the concept of causation renders a certain subjective "order of perceptions" "necessary"</u> (A193/B238) and with what kind of <u>modality this subjective order of perceptions becomes necessary</u>. [...] I argue that this <u>inferential necessity applies to the subdoxastic level of perceptions as well as to judgments and that the modality in question is that of epistemic normativity</u>.</p>
Nurkić 2021, str. 103	Hutton 2019, str. 594
<p>[N]ormativnost predstavlja uobičajenu perspektivu tumačenja Kantove teorijske i praktične filozofije (Alison, 2004; McDowell, 1994; O'Neill, 1989¹⁰). <u>Odnos heteronomije i autonomije predstavlja centralni problem Kantove etike, dok pitanja o sadržaju naših predstava, kao i odnosu između sveta i čoveka, predstavljaju osnovna pitanja Kantove epistemologije</u>.</p>	<p>This narrow exegetical conclusion connects with a broader debate about the role of normative notions in Kant's philosophy of mind. Recent decades have seen numerous attempts to interpret the project of the <i>Critique of Pure Reason</i> as fundamentally normative in character. Allison (2004) argues that it "involves a radical reconfiguration of epistemic norms" and "serves as the epistemological counterpart of the <u>shift from heteronomy to autonomy, which is [...] the essence of Kant's 'revolution' in ethics</u>" (p. xvi). O'Neill (1989) holds that, for Kant, a "critique of pure reason" is a "(quasi-)juridical or political task" (p. 9). McDowell (1994) reads Kant as attributing a normative status to all <u>contentful mental representations</u>, thereby giving a promising account of <u>the relation between mind and world</u>.</p>
Nurkić 2021, str. 103	Hutton 2019, str. 593–594
<p><u>[P]otrebno je ispitati o kakvoj normativnosti je reč, i koliki domen Kantove filozofije normativnost uspešno pokriva. Smatram da je ovde reč o epistemičkoj normativnosti</u>. Pre svega, ispitaću elemente <u>epistemičke normativnosti u Drugoj analogiji</u>, nakon čega ću pokušati da redukujem sve upotrebe normativnosti u Kantovoj filozofiji na epistemičku normativnost.</p>	<p>Ovde Nurkić preuzima nekoliko ideja/rečenica iz Hatonovog teksta:</p> <p>The problem with relying on such "big picture" consideration is that they leave indeterminate <u>the scope of normativity in Kant's project</u>. (str. 594)</p> <p><u>I argue that this [...] is a matter of epistemic normativity</u>. (str. 593, Abstract)</p> <p>„Epistemic normativity in Kant's 'Second Analogy'“ je <i>naslov</i> Hatonovog teksta a</p>

¹⁰ Indikativno je što Nurkić i ovde samo preuzima reference koje navodi i Haton u delu teksta koji Nurkić sažima i parafrizira bez navođenja reference na [Hutton 2019].

	ispitivanje epistemičke normativnosti u „Drugoj analogiji“ je ono što Haton radi u čitavom tekstu.
Nurkić 2021, str. 103–104	Hutton 2019, str. 595
U <i>Drugoj analogiji</i> , Kant ispituje preduslove uspešnog predstavljanja objektivnog vremenskog sleda. Iskoristiću primer kojim je Haton [James Hutton] ilustrovao Kantovo shvatanje relacije uzročnosti. Zamislimo Džona koji posmatra Sneška Belića kako se topi (Hutton, 2018: 3 ¹¹). Da bi Džonovo posmatranje bilo moguće, <u>on mora da poseduje tri osobine predstavljanja</u> ¹² : (i) Mora da poseduje predstavu početnog stanja, Sneška koji stoji uspravno; (ii) Mora da poseduje predstavu stanja kao posledice, otopljenog Sneška; i (iii) Mora da poseduje predstavu početnog stanja koje prethodi stanju posledice. Kant smatra da pitanje, kako možemo da objasnimo mentalna stanja koja predstavljaju (iii) kao objektivnu relaciju između (i) i (ii), nimalo nije jednostavno.	The “Second Analogy” examines the preconditions for representing objective temporal sequence. Let's illustrate the problem with an example: Jones watches his beloved snowman melt. For this to happen, <u>Jones must have a mental representation with three features</u> : (a) it must represent the initial state, that is, the snowman standing tall; (b) it must represent the subsequent state, that is, the melted snowman; and (c) it must represent the initial state as preceding the subsequent state. The problem is to explain how a mental state could represent (c), that is, the objective temporal relation between the two states.
Nurkić 2021, str. 104	Hutton 2019, str. 595
Kant najpre iznosi negativno tumačenje: predstava objektivnog vremenskog sleda ne može da bude ostvarena na osnovu činjenice da se predstave (i) i (ii) dešavaju sukcesivno (Kant, 1970: 189). Iako Džon, najpre, opaža uspravnog Sneška, a zatim, istopljenog Sneška, ova sukcesivnost nije dovoljna da bismo je smatrali objektivnim vremenskim sledom. Prema Kantu, <i>aprehenzija raznovrsnosti pojave jeste uvek sukcesivna</i> (Kant, 1970: 191). Ovo je slučaj i kada posmatramo kuću, odnosno različite delove kuće – predstave različitih delova kuće su sukcesivne, iako se radi o jednom objektu. Dakle, sukcesija je arbitrarna za naš zadatak, ne možemo na osnovu sukcesije da rešimo problem objektivnog vremenskog sleda predstava.	Kant's discussion begins with a negative point: representation of objective temporal relations cannot be achieved simply by the fact that the representations of the two states occur successively in the mind. Although Jones perceives the snowman standing tall at t_0 and perceives the melted snowman at t_1 , this mere successiveness is insufficient for the representation of objective temporal sequence [...]: “[t]he apprehension of the manifold of appearance is always successive” (A189/B234). Perceptual contents occur sequentially in the mind even when they represent coexistent, enduring features, as when one successively sees the different parts of a large house (A190/B235, A192f./B237f. [...]) Kant emphasizes that it is the “arbitrariness” of the subjective sequence that renders it insufficient to carry objective representational purport.
Nurkić 2021, str. 104	Hutton 2019, str. 595–596
Takođe navodi: <i>Međutim, spajanje nikako nije neka tvorevina</i>	<i>Connection [e.g. of “two perceptions in time”] is</i>

¹¹ Ovo je jedino mesto u Nurkićevom tekstu gde on pokušava da navede referencu na Hatona ali pogrešno – Hatonov članak je iz 2019. a ne iz 2018. godine, a deo na koji on referira nalazi se na str. 595 a ne na str. 3 Hatonovog članka.

¹² Kao i u prethodnim slučajevima, jedno od retkih značajnih odstupanja od originalnog teksta koji Nurkić preuzima (bez navođenja odgovarajućih referenci) nastupa onda kada nešto pogrešno prevede: tako on ovde „Jones must have a mental representation with three features“ prevodi sa „on [sc. Džons] mora da poseduje tri osobine predstavljanja“ umesto sa „Džons mora da poseduje mentalnu predstavu koja ima tri osobine/svojstva“.

<p><i>samoga čula i opažanja, već je ovde proizvod jedne sintetične moći uobrazilje koja određuje unutrašnje čulo u pogledu vremenskog odnosa. Uobrazilja pak može dotična dva stanja da spoji na dva načina, tako da ili jedno ili drugo stanje dolazi prvo u vremenu; jer vreme po sebi ne može se opaziti niti se u odnosu prema njemu može tako reći empirički odrediti šta prethodi, a šta sleduje na objektu</i> (Kant, 1970: 190).¹³</p> <p>Arbitrarnost, koju sam pomenuo, je prouzrokovana time što su vremenski odnosi između sadržaja naših predstava uvedeni imaginacijom. Da bi Džon imao predstavu Sneška koji se topi, on prethodno mora da ima predstavu uspravnog Sneška. Upravo imaginacija proizvodi predstavu prethodnog stanja, uspravnog Sneška. Međutim, imaginacija može slobodno da kombinuje čulne opažaje, kao predstavu uspravnog Sneška koja prethodi predstavi istopljenog Sneška, i obratno. Drugim rečima, Kantu je potrebno nešto što može da ukloni ovu arbitrarnost subjektivnog sleda. Kantovo pozitivno tumačenje počinje, čuvenim, primerom lađe koja plovi nizvodno. [...]Kada je subjektivni sled predstava nužan, onda možemo da zaključimo da se radi o objektivnom vremenskom sledu. Pod određenim uslovima, subjektivni sled, postaje nepovratan, odnosno nužan, a ne arbitran.</p>	<p><i>not the work of mere sense and intuition, but is here rather the product of a synthetic faculty of the imagination, which determines inner sense with regard to temporal relations. This [i.e. the imagination] [...] can combine the two states in question in two different ways, so that either one or the other precedes in time.</i> (B233, cf. A201/B246)</p> <p>[...]This arbitrariness results from the fact that, according to Kant, temporal relations among perceptual contents are introduced by the faculty of imagination [...]. A necessary condition of Jones's representing the event of the snowman melting is that, while seeing the melted snowman, he is also conscious that previously the snowman was standing tall. This would, according to Kant, require Jones's imagination to reproduce the perceptual content A, placing it before perception B in Jones's inner sense. Yet the imagination has the power to freely combine sensory material. At t_1, when it is in possession of all the relevant sensory material, the imagination can thus produce either subjective ordering—A then B, or B then A—with equal ease. Unless something removes this arbitrariness of subjective order, the subjective order cannot have the semantic significance of denoting the objective order in which states succeed each other.</p> <p>Kant's positive account is that when the subjective order of perceptions is a necessary order, it can have the significance of denoting an objective temporal relation. Under certain conditions, the subjective order is irreversible—not arbitrary but necessary. [...] Kant illustrates this with the example of “a ship driven downstream” (A192/B237).</p>
<p>Nurkić 2021, str. 104–105</p> <p><u>Alison (2004, 252)</u>¹⁴, rekonstruiše Kantov uzročni princip na sledeći način:</p> <p>(i) Da bismo imali predstavu nekog događaja, subjektivni sled predstava mora da bude nepovratan;</p> <p>(ii) Da bi subjektivni sled predstava bio nepovratan, moramo da ga podvedemo pod šemu uzročnosti;</p> <p>(iii) Stoga, primena šeme uzročnosti predstavlja</p>	<p>Hutton 2019, str. 597–598</p> <p>Recent versions of the <i>conceptual</i> reading (<u>Allison, 2004, p. 252</u>) have converged on a coherent reconstruction of Kant's argument for the Causal Principle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. To represent an event, the subjective order of perceptions must be irreversible. 2. For the subjective order of perceptions to be irreversible, they must be subsumed under the schema of causality.

¹³ Kao i u slučaju Hjumovih citata gore (nap. 7), Indikativno je to što Nurkić navodi samo one Kantove citate koje navode autori od kojih je preuzimao (bez referenci) delove teksta u kojima oni navode upravo te iste citate, u ovom slučaju od Hatona.

¹⁴ Indikativno je da je jedina referenca na Alisonov članak koju Nurkić navodi potpuno ista kao ona koju Haton navodi u delu teksta koji je Nurkić preuzeo bez navođenja odgovarajuće reference.

nužan uslov postojanja nekog događaja u našem iskustvu; (iv) Stoga, ograničivši domen na pojave (predmete mogućeg iskustva), možemo da zaključimo da svaki događaj ima svoj uzrok.	3. Therefore, application of the schema of causality is a necessary condition for the experience of an event. 4. Therefore, restricting the domain to appearances (i.e., objects of possible experience), every event has a cause.
---	---

Dakle, kao što se može videti iz ovog tabelarnog prikaza, iz teksta [Hutton 2019] su doslovno preuzimane čitave rečenice i pasusi bez odgovarajućeg i jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja referenci. Nurkićevo izlaganje na str. 103–105 njegovog teksta je gotovo u celosti i po redu preuzeto iz [Hutton 2019, str. 593–598]. Od Hatona su preuzete i reference na drugu sekundarnu literaturu (Alisona, Mekdauela i Onil), kao i na Kanta (uključujući i citate iz Kantovih dela).

- V. Delovi teksta koje je Nurkić najčešće samo doslovno preuzeo (preveo, ponegde uz neznatne izmene) iz članka [Cohen 2018] bez navođenja referenci i navodnika tamo gde su oni potrebni:

Nurkić 2021, str. 105	Cohen 2018, str. 3
Kao što bi formula autonomije trebalo da uređuje naše slobodne izbore u pogledu praktičnih aspekata našeg života, tako bi epistemička verzija ove formule trebalo da uređuje naša verovanja i doksastički život. [...] epistemička pravila ili normativna uputstva o kojima ću nadalje govoriti, nazvaću epistemičkim maksimama. Dakle, iz prethodnog pasusa postaje jasno da se epistemička odgovornost ne zasniva na verovanjima nego na maksimama koje bi trebalo da ih regulišu.	Thus on my reading, just as the formulas of the Categorical Imperative should guide maxim-formation, the principles of thinking should guide first-order maxims of belief formation, which I would like to call “epistemic maxims” to parallel the more familiar “moral maxims”. In this sense, epistemic responsibility is a matter of whether and how we formulate our epistemic maxims, and the source of false or unjustified beliefs turns out to be the wrong ‘way of thinking’ about these maxims.
Nurkić 2021, str. 105	Cohen 2018, str. 6, fusnota 56
Epistemičke maksime obrazuju naše epistemičke strategije. Epistemičke strategije bi trebalo da koriguju način na koji saznavamo, kao i da nam pomognu da što bolje iskoristimo svoje kognitivne kapacitete.	In brief, epistemic maxims are second order principles that constitute an agent’s epistemic strategy: how should he think about the world? How can he make the best use of his cognitive abilities?
Nurkić 2021, str. 105-106	Cohen 2018, str. 3, fusnota 26
[...] maksime, između ostalog, mogu da predstavljaju evidencijalistička pravila prema kojima bi trebalo da sameravamo svoja verovanja spram evidencije koju posedujemo. Možemo da navedemo neke od maksima (Cohen, 2018: 4 ¹⁵): (i) Ne bi trebalo da ignorišem evidenciju u slučajevima kada je moje verovanje u suprotnosti sa njom;	[...] but in the meantime, note that the epistemic maxims I have in mind are of the sort “I will not ignore evidence in cases when it falsifies a belief I desire to be true” or “the degree of certainty of my belief ought to be proportioned to the evidence I possess”.
Nurkić 2021, str. 106	Cohen 2018, str. 6
Da bismo verovali odgovorno, moramo da budemo sigurni da su epistemičke maksime, na	[...] on my reading, believing responsibly consists in ensuring that the epistemic maxims that guide

¹⁵ Slično kao i u slučaju reference na Hatonov tekst, Nurkić i ovde pokušava da referira na [Cohen 2018] ali to čini pogrešno – ispravna referenca bila bi na fusnotu 26 na str. 3 u [Cohen 2018].

osnovu kojih formiramo verovanja, u skladu sa normativnim ograničenjima.	belief-acquisition are universalisable [...]
Nurkić 2021, str. 106	Cohen 2018, str. 5 i 6
<p>Da bih formulisao epistemičku verziju formule autonomije, razmotriću Kantovu formulaciju iz <i>Zasnivanja metafizike morala</i>¹⁶:</p> <p><i>Postupaj tako kao da bi trebalo da maksima tvoga delanja postane tvojom voljom opšti prirodni zakon</i> (Kant, 2008: 61).</p> <p>Ovde možemo da primetimo da se normativnost, u praktičnom smislu, zasniva na subjektima koji postavljaju zakone. Naši kognitivni kapaciteti bi trebalo da budu izvor maksima koje nas obavezuju, čime se uspostavlja autonomija i univerzalnost.</p> <p>[...]</p> <p>Na sličan način, kao u prethodnoj verziji formule, epistemičku normativnost možemo da zasnujemo na racionalnom subjektu koji svoje kognitivne kapacitete smatra izvorom epistemičkih maksima koje ga obavezuju.</p>	<p>Ove rečenice nastale su parafrazom sledećih rečenica iz [Cohen 2018]: To make sense of the claim that our theoretical and practical enterprises are regulated by the same norm, let's go back once again to the moral case. Famously for Kant, maxims of action are only morally permissible if they pass a universalisability test. Its function is to rule out any maxim that cannot become a universal law: 'I ought never to act except in such a way that I could also will that my maxim should become a universal law'. [...] (str. 5)</p> <p>[...]</p> <p>[A]utonomy is the principle that grounds epistemic normativity as well as moral normativity. [...] Our capacity for self-legislation also underlies our cognitive activity. (str. 6)</p>
Nurkić 2021, str. 106	Cohen 2018, str. 6
Ako verujemo u skladu sa univerzalnim epistemičkim maksimama, koje sami sebi propisujemo, onda verujemo autonomno.	[...] we believe autonomously if we believe according to epistemic principles we give ourselves.
Nurkić 2021, str. 106	Cohen 2018, str. 6
Iako se predrasude, uobičajeno, smatraju neopravdanim verovanjima, za Hjuma i Kanta, one predstavljaju nelegitimni princip koji smo usvojili kao epistemičku maksimu (ili pravilo). Za njih, predrasude predstavljaju maksimu/pravilo objektivnog rasuđivanja zasnovanog na subjektivnim osnovama.	Whilst prejudice is commonly thought of as an unjustified belief, for Kant a prejudice is an illegitimate principle the subject has adopted as his epistemic maxim: 'Prejudice is a maxim of judging objectively from subjective grounds'.
Nurkić 2021, str. 107	Cohen 2018, str. 6
Iako navedene maksime predrasuda, kako kod Hjuma tako i kod Kanta, deluju različito, možemo da ih smatramo nedopustivim iz istog razloga: preporučuju upotrebu subjektivnih osnova rasuđivanja kao objektivnu. Ukoliko usvojimo ove maksime, verovaćemo heteronomno.	<p>Ove rečenice nastale su parafrazom delova sledećih rečenica iz [Cohen 2018]:</p> <p>[A]ll prejudiced epistemic maxims are ruled out as impermissible. [...]</p> <p>We let it be determined heteronomously through the adoption of prejudiced maxims that use subjective grounds as though they were objective.</p>
Nurkić 2021, str. 107	Cohen 2018, str. 6
<p>U prethodnom delu rada pokušao sam da pokažem da, za Hjuma i Kanta, verovanja podležu sledećim normativnim ograničenjima:</p> <p>(i) Epistemički subjekti ne bi trebalo da formiraju verovanja zasnovana na subjektivnim osnovama; i</p> <p>(ii) Proces formiranja verovanja bi trebalo uskladiti sa epistemičkim pravilima/ maksimama koja su univerzalna (važe za sve).</p>	To sum up, I have argued that for Kant, belief is subject to the following normative constraints. First and negatively, epistemic agents should not form beliefs based on mere subjective grounds. Second and positively, the process of belief-formation should be guided by epistemic maxims that are universalisable. I would like to end this section by suggesting that these constraints in fact

¹⁶ Kao što se može videti, ideja o poređenju etičke i epistemičke normativnosti kod Kanta, pa i o epistemičkim maksimama formulisanim po uzoru na kategorički imperativ („formula autonomije“) potiče iz [Cohen 2018] a Nurkić to ovde ni ne pominje tj. ne navodi odgovarajuću referencu.

Prema Kantu, izvor epistemičke normativnosti, kao što sam ranije pokazao, leži u zahtevu uma za autonomijom.	express one and the same demand, namely the demand to believe autonomously.
Nurkić 2021, str. 107-108	Cohen 2018, str. 6, fusnota 16
Naslov trećeg poglavlja ovog rada glasi <i>Sapere aude!</i> , što znači hrabrost korišćenja sopstvenog razuma. Ovaj moto adekvatno predstavlja Kantovo shvatanje epistemičke normativnosti, odnosno zahtev uma za autonomijom. <i>Prosvvećenost je čovekov izlazak iz maloletnosti za koju je sam kriv. Maloletnost je nesposobnost služenja vlastitim razumom bez nečijeg vođstva. Čovek je sam kriv za ovu maloletnost, ako njen uzrok nije pomanjkanje razuma, nego rešenosti i hrabrosti da se njime služi bez nečijeg vođstva. Sapere aude! Imaj hrabrosti da se služiš vlastitim razumom! Ovo je, dakle, moto prosvvećenosti.</i> (Kant, 1972: 41)	Kant's famous enlightenment motto formulates the demand for autonomy in the most striking way: ' <i>Enlightenment is the human being's emergence from his self-incurred minority. Minority is inability to make use of one's own understanding without direction from another. This minority is self-incurred when its cause lies not in lack of understanding but in lack of resolution and courage to use it without direction from another. Sapere aude! Have courage to make use of your own understanding!</i> is thus the motto of enlightenment' ('What is Enlightenment?' 17 [8:35]).
Nurkić 2021, str. 105	Cohen 2018, str. 7
Na osnovu toga, možemo da zaključimo da se zahtev za autonomijom odnosi, kako na moral, tako i na kogniciju.	[...] epistemic norms, both epistemic and moral normativity are grounded on reason's demand for autonomy

Dakle, kao što se može videti iz ovog tabelarnog prikaza, iz teksta [Cohen 2018] su doslovno preuzimane ili parafrizirane čitave rečenice bez odgovarajućeg i jasnog obeležavanja preuzetih delova i bez navođenja referenci. Nurkićevo izlaganje na str. 105–107 (Pododeljak 3.2 „Epistemičke maksime“) njegovog teksta je u značajnoj meri napisano po uzoru na [Cohen 2018, str. 3–7] i koristi se njenim idejama a da to eksplicitno ne navodi. Od Koen su preuzete i reference na Kanta (uključujući i citate iz Kantovih dela).

Ilustracija i napomena:

Nurkić 2021, str. 107	Napomena: kao što je jasno na osnovu prethodnih tabelarnih prikaza, u pasusima poput ovog Nurkić <i>sebi pripisuje</i> „predstavljanje“ i „ukazivanje“ o kojima piše ali se zapravo radi o tome da ti delovi njegovog teksta <i>ni u čemu nisu originalni</i> utoliko što se u celosti zasnivaju na (uglavnom) doslovnom preuzimanju (prevodenju, ponegde uz neznatne izmene) ili parafriziranju rečenica i čitavih pasusa iz [Espinosa 2016] i [Hickerson 2013] kada je u pitanju deo rada o Hjumu, i [Hutton 2019] i [Cohen 2008] kada je u pitanju deo rada o Kantu. Kao što je prethodno pokazano, Nurkić nije navodio odgovarajuće reference na ove tekstove i nije koristio navodnike tamo gde je bilo potrebno da to učini (npr. kada je redom doslovno prevodio čitave rečenice). Ilustrativni primeri ove vrste su u Nurkićevom tekstu podvučeni crvenom bojom.
U ovom, i prethodnom potpoglavlju, <u>predstavio sam</u> Kantovo shvatanje relacije uzročnosti, epistemičke maksime i epistemičku normativnost kao „zahtev uma za autonomijom“. Takođe <u>sam ukazao</u> na sličnosti između Hjuma i Kanta u pogledu shvatanja uzročnosti, uporedivši <i>Raspravu</i> i <i>Drugu analogiju</i> .	

Za razliku od teksta [Railton 1999], tekstove [Espinosa 2016], [Hickerson 2013], [Hutton 2019] i [Cohen 2008] Nurkić jeste naveo u spisku korišćene literature i povremeno je na njih i referirao u samom tekstu. Međutim, kao što se jasno vidi iz prethodno navedenog tabelarnog prikaza, Nurkić je preuzimao čitave rečenice i pasuse od ovih autora (najčešće doslovno) a nije navodio odgovarajuće reference na njihove tekstove (primera radi, na [Hutton 2019] je referirao samo jednom (i to pogrešno) a tekst na str. 103–105 Nurkićevog teksta (Odeljak 3. i Pododeljak 3.1) je gotovo u celosti preuzet/preveden od Hatona; slično važi i za Hikersonov tekst – na [Hickerson 2013] referirao je samo tri puta a gotovo celokupan tekst na str. 98–102 Nurkićevog teksta (Pododeljci 2.2 i 2.3) se sastoji od preuzimanja/prevođenja rečenica i pasusa od Hikersona).

Međutim, čak i one rečenice nakon kojih je naveo reference na ove tekstove prevashodno su *doslovno prevedene* tj. navedene su u gotovo istom obliku u kom su ih naveli i autori radova na koje Nurkić referira. Samim tim, to znači da je pre reč o *citativa* nego o parafrazi, zbog čega je bilo potrebno navesti navodnike. Međutim, Nurkić to nigde nije uradio. Mesta gde Nurkić zapravo navodi reference na tekstove [Espinosa 2016], [Hickerson 2013], [Hutton 2019] i [Cohen 2008] odnose se na konkretne, pojedinačne tvrdnje/rečenice i nikako se ne mogu smatrati dovoljnim kao vid navođenja izvora za čitave rečenice i pasuse koji su preuzeti/prevedeni iz tih tekstova. Navodim samo nekoliko primera:

Nurkić 2021, str. 95	Espinosa 2016, str. 286
Potrebno je izdvojiti tri kategorije u okviru opštih pravila (Espinosa, 2016: 286): (i) Ekstenzivna opšta pravila, ili predrasude; (ii) Opšti principi, koji odražavaju posebne, materijalne, karakteristike nekog fenomena (taj fenomen može pripadati fizici, politici, ekonomiji, etici...);	[I]t is necessary to distinguish not two (as has been often done), but three different categories within the concept of “general rule”. Firstly, there are extensive general rules of prejudice. Secondly, there are <i>general principles</i> which are, so to speak, materially determined, for they express specific properties or characteristics of phenomena (in physics, politics, economics, moral, for example) [...]
Nurkić 2021, str. 96	Espinosa 2016, str. 287
Ova pravila ne predstavljaju samo preporuke, nego i strukturu ispravnog funkcionisanja rasuđivanja, drugim rečima, predstavljaju epistemčki standard (Espinosa, 2016: 287). [...] racionalni epistemčki subjekt bi trebalo da veruje u <i>p</i> ako, i samo ako, postoji dovoljna evidencija na osnovu koje smatra da je <i>p</i> istinito (Espinosa, 2016: 287).	Those rules are not mere recommendations [...] They represent instead the structure of a corrected natural faculty of reason; in other words: a standard. [...] a rational agent should believe <i>p</i> if and only if, there is enough evidence for the truth of <i>p</i> .
Nurkić 2021, str. 97	Espinosa 2016, str. 288
Verovanja su, manje ili više, adekvatna u zavisnosti od stepena evidencije i iskustva. Ono što određuje adekvatnost verovanja su upravo opšta pravila (Espinosa: 2016: 288).	[B]elief, accordingly, can be more or less adequate, depending on the degree of evidence and experience available. Furthermore, general rules help to determine the level of adequacy.
Nurkić 2021, str. 98	Hickerson 2013, str. 1133
Prema definiciji modalnog doksastičkog involuntarizma, verovanja ne mogu da budu formirana na osnovu slobodnog izbora.	Hume’s <i>doxastic involuntarism</i> , i.e. his suggestion that belief <i>cannot be willed</i> .
	Hickerson 2013, str. 1135
Sa druge strane, pristalica doksastičkog voluntarizma smatra da posedujemo mogućnost da verujemo, ili da ne verujemo, na osnovu	[T]he modal doxastic voluntarist believes humans have a ‘power’, i.e. the ability to believe (or not believe) on the basis of willing. The modal

sopstvenog izbora, odnosno, na osnovu volje.	doxastic involuntarist, on the other hand, is someone who would deny humans have such a power.
Nurkić 2021, str. 99	Hickerson 2013, str. 1135
Prema globalnoj verziji doksastičkog involuntarizma, ono što je predmet volje, odnosno ono što slobodno želimo, nije od značaja za sadržaj naših verovanja (Hickerson, 2015: 1135 ¹⁷).	According to (global) modal doxastic involuntarism, what is willed is entirely irrelevant for what is believed.
Lokalni doksastički involuntarizam predstavlja manje radikalnu verziju, prema kojoj određeno verovanje \mathcal{Z} , ili određeni skup verovanja f , ne mogu da budu formirani na osnovu slobodnog izbora (Hickerson, 2015: 1135).	Local doxastic involuntarism would merely be the thesis that for some particular belief f , or some set of beliefs type F , the particular belief or set of beliefs cannot be (or are not) held as the result of willing.
Nurkić 2021, str. 103	Hutton 2019, str. 595
Zamislimo Džona koji posmatra Sneška Belića kako se topi (Hutton, 2018: 3). Da bi Džonovo posmatranje bilo moguće, on mora da poseduje tri osobine predstavljanja: (i) Mora da poseduje predstavu početnog stanja, Sneška koji stoji uspravno; (ii) Mora da poseduje predstavu stanja kao posledice, otopljenog Sneška; i (iii) Mora da poseduje predstavu početnog stanja koje prethodi stanju posledice.	Let's illustrate the problem with an example: Jones watches his beloved snowman melt. For this to happen, Jones must have a mental representation with three features: (a) it must represent the initial state, that is, the snowman standing tall; (b) it must represent the subsequent state, that is, the melted snowman; and (c) it must represent the initial state as preceding the subsequent state.
Nurkić 2021, str. 106	Cohen 2018, str. 5–6
Prema navedenom, epistemičku verziju formule autonomije možemo da formulišemo na sledeći način: <i>Def:</i> Veruj tako da tvoji kognitivni kapaciteti mogu da predstavljaju izvor univerzalnog zakona za sve tvoje maksime (Cohen, 2018: 5 ¹⁸).	If we apply this model to the epistemic realm, the formula of universal law would be formulated as follows: 'I ought never to believe except in such a way that I could also will that my maxim should become a universal law.'

Kada je reč o Nurkićevom spisku literature i referencama u tekstu, indikativno je to što su jedine reference na tekstove [Allison 2004], [Engel 2007], [Hearn 1970, 1976], [Loeb 2002], [Lyons 2001], [O'Neill 1989], [Owens 2003], [Price 1969], [Stroud 1977], [McDowell 1994] potpuno iste kao one koje se navode u sekundarnoj literaturi koja je plagirana. Dakle, Nurkić referira samo i isključivo na ona mesta koja su navedena u tekstovima drugih autora od kojih je doslovno preuzimao rečenice i pasuse (bez referiranja i korišćenja navodnika tamo gde su oni potrebni) u kojima oni referiraju na ta mesta; jedina referenca koja odstupa jeste referenca na [Stroud 1977] na str. 101 ali ona je pogrešna utoliko što uopšte nema nikakve veze sa tekstom za koji je vezana; verovatno je reč o tome da je Nurkić pogrešno prepisao broj stranice od Hikersona, str. 10 umesto str. 11). Dakle, tekst [Nurkić 2021] ne predstavlja nikakvo svedočanstvo da je autor ikada video ili pročitao delove literature koju navodi. Preuzimanjem rečenica drugih autora bez navođenja referenci, Nurkić je od njih naprosto preuzeo i reference koje su oni navodili.

Kada je reč o referencama na Hjumovu *Raspravu o ljudskoj prirodi*, indikativno je to što su jedine reference koje upućuju na tačna mesta u knjizi one koje Nurkić stavlja nakon dužih citata (koje je,

¹⁷ Nurkić u citavom tekstu pogrešno referira na Hikersonov članak – članak je objavljen 2013, a ne 2015. godine.

¹⁸ Ova referenca deluje proizvoljno – u tekstu [Cohen 2018] se ne javlja ovakva formulacija niti definicija.

kao što je pokazano u tabelarnom prikazu gore, takode samo preuzeo iz tekstova [Espinosa 2016] i [Hickerson 2013]). Kada je reč o preostalim referencama na *Raspravu*, one su sve pogrešne. Primera radi, (Hjum 1983: 114) bi trebalo da bude (Hjum 1983: 95), (Hjum 1983: 125-135) bi trebalo da bude (Hjum 1983: 113), (Hjum 1983: 247, 270, 389) bi trebalo da bude (Hjum 1983: 355-6, 381, 389), itd.

Kvantitativno posmatrano, procenat plagiranog teksta je veći od 50%. Gore izneseni dokazi pokazuju da su osnovne ideje, teze i poente, kao i struktura i redosled izlaganja u Nurkićevom tekstu preuzeti iz sekundarne literature a da pritom u najvećem broju slučajeva nije eksplicitno navedeno šta je od toga preuzeto od drugih autora. Kao što je jasno na osnovu prethodnih tabelarnih prikaza, Nurkić često *sebi pripisuje* „predstavljanje“, „ukazivanje“ i „dolaženje do zaključaka“ u onim delovima njegovog teksta koji *ni u čemu nisu originalni* utoliko što se u celosti zasnivaju na (uglavnom) doslovnom preuzimanju (prevođenju, ponegde uz neznatne izmene) ili parafriziranju rečenica i čitavih pasusa iz prethodno navedenih izvora. Kao što sam pomenuo, ilustrativni primeri ove vrste su u Nurkićevom tekstu podvučeni crvenom bojom. Na taj način se stiče utisak da je skoro sve o čemu Nurkić piše u radu njegov originalni rezultat, a na isti zaključak (pogrešno) navodi i Nurkićevo veoma autoritativno pisanje u prvom licu. Međutim, uvidom u gore navedeni tabelarni prikaz jasno se može utvrditi da u većini takvih slučajeva Nurkić zapravo prisvaja tuđe rezultate.

U prilogu ovog Zahteva dostavljam:

1. Tekst Petra Nurkića „Hjum i Kant o epistemičkoj normativnosti“ (*Theoria* 64 (3), 2021, str. 91–112) u kojem su, redom, obeleženi delovi sa plagiranim rečenicama i to na sledeći način:
 - a. Žutom bojom – delovi preuzimani iz [Railton 1999];
 - b. Zelenom bojom – delovi preuzimani iz [Espinosa 2016];
 - c. Roze bojom – delovi preuzimani iz [Hickerson 2013];
 - d. Plavom bojom – delovi preuzimani iz [Hutton 2019];
 - e. Narandžastom bojom – delovi preuzimani iz [Cohen 2018];
2. Tekstove [Railton 1999], [Espinosa 2016], [Hickerson 2013], [Hutton 2019] i [Cohen 2008] u kojima su odgovarajućim bojama obeleženi delovi teksta koje je Nurkić plagirao.

U prilogu dostavljam i Izveštaj komisije od 03.02.2022. sa predlogom za izbor Petra Nurkića u zvanje asistenta na Odeljenju za filozofiju. U izveštaju se ističe da se Petar Nurkić izdvaja po broju i kvalitetu svojih radova, a za Nurkićeve radove se kaže da su „sadržinski kvalitetniji kada je reč o interpretaciji, prikazu i analizi filozofskih problema i gledišta kojima se bave, a filozofska argumentacija koja je u njima izložena konzistentnija je i sistematičnija“ (u odnosu na radove drugih kandidata). Jedan od radova o kojima govori komisija je upravo rad „Hjum i Kant o epistemičkoj normativnosti“ koji je predmet ovog Zahteva. Može se reći da bi Petar Nurkić uz pomoć tog rada mogao da ostvari dodatni interes (u vidu izbora u asistentsko zvanje i zaposlenja na Odeljenju za filozofiju).

Podnosilac zahteva: dr Filip Čukljević

Zvanje: naučni saradnik

Radno mesto: Institut za filozofiju

Univerzitet u Beogradu

Filozofski fakultet

E-pošta: filipcukljevic@gmail.com

Potpis: Filip Čukljević

Beograd, 11.02.2022.